Julgranens 25 årsbibliotek. Häft. 4-6.

BIBLIOTHECA · UNIV · HELS
OTIUM SAPIENTIS

JULGRANENS

25 PENNIS BIBLIOTEK

HÄFT. 4.

FÖRLAGSAKTIE-
BOLAGET HELIOS

Lyckoörten.

Av HOMO, ill. av SIGRID GRANFELT.

Putte bodde i en liten usel stuga långt, långt borta vid skogsbrynet. Puttes föräldrar voro döda, sade man; han själv trodde att han aldrig haft några föräldrar, han visste bara att storken lämnat honom till en stygg häxa, Miasma, hos vilken han vuxit upp.

Stor var den lilla parveln icke, knappast en meter lång.

Häxan gav honom icke mycket att äta, och arbeta måste han dagen lång, men det oaktat hade han friska, röda kinder och hans klara, blå ögon strålade som vänliga stjärnor.

Puttes arbete bestod i att plocka trolldomsörter, att samla spikar och glasbitar, som fallit ifrån den gamla kyrkans fönster och att hjälpa häxan, när hon därav kokade trolldomsdrycker. Då stod Putte på en pall bredvid den stora kitteln och rörde om smeten med en slev, som var nära nog

lika lång som han själv. Häxan stod bredvid och mumlade besvärjelser, hon fick icke röra i smeten; det måste ett oskyldigt barn göra, för att drycken skulle få andekraft. Och när häxan då mumlade: „Kix kax kox, Vibla vabla vox, Horribilikribrifax“ och andra hiskeliga besvärjelser, begynte smeten pösa upp och spraka, så att det hördes underliga ljud ifrån den. En dag hörde Putte, hur den viskade till honom:

„Putte, min Putte, du bröder har,
Om du ock är utan mor och far.
Bröderna dina,
De äro så fina.
Sök, sök, sök, sök!“

Detta väste smeten fram, medan den kokade och sprakade vidare. Putte blev så häpen, att han höll på att tappa sleven, men häxan skrek: „Din lata slyngel, vad tänker du på? Om du inte rör duktigt om smeten, komma alla onda

andar som jäsa däri och föra dig bort till ett ställe, som är hemskare än du någonsin kan tänka dig". Och Putte rörde, så att svetten lackade från hans vita panna och hans rosiga kinder. När drycken äntligen var kokad och häxan lät honom gå ut, för att hon i all hemlighet skulle få tillreda trolldomsdrycken, sprang han allt vad hans små ben förmådde till Pehr svinaherde, hans enda vän i denna världen.

Pehr svinaherde och hans lurviga hund vaktade en stor svinhjord ute på fältet. Pehr satt fundersam på en sten och hunden Kolex låg och gassade sig i solskenet.

„Pehr, Pehr!" skrek Putte, som kom skyndande i fyrsprång.

„Vau, vau" sade Kolex och viftade med svansen.

„Vad nu, vad nu?" sporde Pehr.

„Pehr, jag har bröder, fina bröder", skrek Putte redan på afstånd. „Jag är så glad, så glad. Nu behöver jag väl icke mera bo hos häxan".

„Hm, hm", mumlade Pehr, bröderna dina, som nu ä' så fina, var ä' dom då?"

Putte stod stum, och hans rosiga kinder bleknade. Det hade han alls icke tänkt på, men om han icke visste var de voro, kunde han ju heller icke söka upp dem.

„Pehr, Pehr", stammade han, „du har lärt mig så mycket, du är ju så klok, du kan ju allt. Säg mig var jag kan finna dem!"

„Det kan jag inte", sade Pehr och spottade ut tuggbussen, „men jag tror du får lov att fråga kitteln igen".

Pehr gick fundersam hem till häxan. „Bröder har jag", tänkte han, „och en far måste vi väl ha, mina bröder och jag, eftersom Pehr häromdagen lärde mig säga: 'Fader *vår*, som är i himmelen'. Men var finner jag denna vår far, och var mina bröder?"

Dagen därpå stod Putte åter och rörde om smeten i kitteln. Han vågade nu viskande fråga var han kunde finna sina bröder, och från kitteln ljöd svaret:

„Människokärlek kan frälsa de arme,
Broderligt sinn' öfver dem sig förbarme!

„Men vilken väg skall jag gå", viskade Putte.

„Gå åt vänster, gå åt höger,
Gå åt nord och gå åt söder
Och du finner dina bröder!"

sjöd det ur kitteln.

„Men huru skall jag, stackars liten, kunna frälsa dem?"

„Lyckoörten, den heliga, rena,
Skall dig med dina bröder förena".

Nu upphörde smeten att koka, och Putte kördes ut. Han sökte åter råd och hjälp hos sin vän och lärare, Pehr svinaherde, men denne rådde honom blott att följa kittelns råd.

Den följande morgonen långt före dagningen for häxan på en sotig kvast till Blåkulla, där en stor häxbal den dagen skulle äga rum. Så snart hon försvunnit, begav sig Putte ut på spaning efter lyckoörten, som skulle frälsa hans bröder.

Han hade icke gått långt, förrän en anka kom vaggande emot honom. „Pap, pap", skrek hon och såg bedjande på Putte, "fräls min unge, som räven just farit af med. Där borta springer Mickel. Pap, pap, jag arma ankmamma!"

Och Putte betänkte sig icke, han satte av efter räven så snabbt som om han haft vingar, och snart knep han Mickel räv i den långa svansen. Räven släppte förvånad ankungen, som skyndade till sin ankmamma, och Mickel vände sig nu, arg och vild, emot Putte.

„Din lilla usling, hur vågar du knipa mig i svansen? Jag skal lära dig vad Mickel rävs tänder betyda".

Han ville gripa tag i Putte, men denne hoppade, vig som en ekorre upp i ett träd.

„Du skulle aldrig slippa undan med livet, om jag bara inte i ena foten fått en sticka, som hindrar mig att klättra".

„Stackars Mickel", sade Putte, „kanske kan jag hjälpa dig".

„Hjälpa mig, du lilla kräk huru skulle du kunna det? För resten är jag ju din fiende, som ämnar riva dig i små bitar, om jag bara får tag på dig".

„Men, kära Mickel", sade Putte, „vore det inte bättre att tillåta mig draga ut stickan och låta mig slippa att rivas i små bitar?

„Au, au", skrek Mickel, „den foten pinar mig så, att jag väl får lov att antaga ditt förslag. Kom ned från trädet och pröfva din konst, men gör du mig mycket ont, så äter jag upp dig med hull och hår".

Putte hoppade ned från grenen; i ett huj var stickan dragen ur rävens fot, och Putte sprang snabbt som en pil bort öfver fältet. Räven stod och såg efter honom och tänkte

„Det var mig en slug parvel, slugare än Mickel själv!"

Knappt hade Putte sprungit ett stycke, så kom han till

en backe, där många vägar skildes åt. Hvilken skulle han nu välja? Putte försökte titta nedåt slätten för att se vart dessa vägar förde, men han upptäckte intet mål, han såg endast att vägarna gingo utför och att slätten där nere såg lockande ut. — Plötsligt hörde han en klagande röst, som sade:

„Vau, vau, giv mig ett stycke bröd! Jag är så hungrig, jag har icke ätit något på två dagar!“

Putte vände sig om och såg en stackars usel hund ligga vid vägskillnaden.

„Stackars Prisse“, sade Putte, „jag har bara en bit häxbröd, som jag fick i morse; om du kan äta den hårda kakan, skall jag gifva dig den“.

Hunden sneglade misstänksamt på Putte och sade:

„Häxbröd! Det säger du bara därför, att du icke vill giva mig brödet. Var skulle du ha fått häxbröd?“

„Av häxan, vet jag“, sade Putte och gav kakan åt hunden, som genast begynte gnaga på den. Putte väntade tåligt tills han slutat sitt mål och vågade då göra honom frågan, vart alla dessa vägar förde. Han fick nu veta, att de alla förde till „Själviskhetens stad“, där „Egennyttan“ var konung och „Hatet“ drottning. Om du kan läsa, så kan du på vägvisarena se, vart vägarna föra“, slutade hunden. Och Putte stavade på alla vägvisare; där stod: Hat, avund, lögn, bedrägeri, stöld, mord, falska eder m. m. Bedrövad vände han sig till hunden och sade:

„Jag förstår inte de där namnen. Man har sagt, att jag på människokärlekens väg skulle finna lyckoörten, som kan frälsa mina bröder, men på ingen af alla dessa vägvisare står det namnet.

„Jag tror du inte är riktigt slug, som vill gå den besvärligaste af alla vägar, men efter du varit snäll emot mig, skall jag visa dig den“.

Hunden förde nu Putte in i ett snår, och där visade han honom en liten obetydlig vägvisare, på hvilken Putte med glädjestrålande ögon läste “Människokärlekens väg“.

„Tack, tack, goda Prisse“, ropade Putte och begynte springa uppför den branta, oländiga stigen, som genom törnen och tistel ledde uppåt till en mörk skog, full af klyftor. I sin iver gav han icke akt på vägens stötestenar. Han snavade och föll in i en törnbuske, som illa sargade hans rosiga ansikte. Där nere hörde han hunden hånskrattande tjuta:

„Nå, hur går det nu med frälsandet, du faller ju själf? Vau, vau!“

Men Putte torkade blodet från kinderna, han var icke ängslig alls, utan gick vidare, obekymrad om hundens tjut. Om en stund hörde han ett hemskt vrålande tränga fram ur en klyfta. Putte trodde att någon ropade på hjälp och tittade in mellan klippblocken.

„Hu“, skrek han och ville fly, men den gräsliga draken, som låg inne i klipphålan, rusade upp och slog sin ormlika svans som en snara omkring Putte.

„Huru understår du dig att komma hit i min hemliga boning? Ar du en av de där herrarna, som förfölja mig, eller springer du deras ärenden?“ röt draken och frustade argt. „Vänta, du lilla herreman, jag skall malà dig till snus med mina vassa tänder!“

„Förbarmande, herr Drake“, bad Putte knäböjande, „låt mig först uppsöka mina bröder och lyckoörten, som kan frälsa dem, sedan — — — ja, sedan — — —“

„Nå, hvad sedan? Inte menar du väl att jag sedan skulle få äta upp dig! — Du dumma nöt! Tror du jag låter draga mig vid näsan. Jag vet att du bara ljuger ihop historien om dina bröder. Bröder skall man inte ha, de plåga en bara, och hur vet du om du alls har några, då du ju måste söka dem?“

„Jag har lärt mig att säga: 'Fader *vår*', och då vet jag att jag måste ha bröder eftersom jag säger *vår* till en fader“.

Vid dessa ord ryckte draken till, den drog sig in i sin håla och ropade därifrån: „Nå så gå då, du dumma gås! Flyg bara in i elden, kanske kommer du att själv behöva frälsning“.

Och Putte var ej sen att kila uppför den branta stigen. — Snart kom han in i den mörka skogen. Han var trött och hungrig, och då han givit bort sitt bröd, satte han sig på en tuva och började äta bär, som växte i mossan. Men

o ve, också denna lilla njutning skulle vägras Putte, ty snart hörde han någon bakom sig brumma:

„Understå dig bara, att äta upp mina bär!“

„Förlåt, nådigaste herr Nalle“, bad Putte, „förlåt! Det är orätt att taga andras egendom utan lov, men straffa mig inte ändå! Låt mig gå min väg! Jag måste söka reda på lyckoörten, som kan frälsa mina bröder“.

„Prata nu inte skräp för mig! Hvem tror numera på sådana där barnsligheter? De passa ju bara för barnkammaren. Vart skall du sedan taga vägen, om det lyckas dig att frälsa dina okända bröder? De komma nog att taga lyckoörten af dig och lämna dig lika ensam och tomhänt i världen, som du nu är. Ser du, jag är en stygg björn, men jag tycker synd om dig, som vill frälsa bröder, vilka kanske sedan icke alls tacka dig därför. Låt mig lika gärna äta upp dig genast, så är det med ens slut med hela det usla lifvet!“

Björnen bredde ut sina stora ramar för att fatta Putte men denne ställde sig modigt midt framför Nalle, såg honom stinnt i ögonen och sade:

„Du förbjöd mig att äta bären, emedan de tillhörde dig. Nu förbjuder jag dig, att äta upp mig, ty mitt liv tillhör mig och icke dig!“

„Nej, hör på den“, brummade Nalle halft skrattande, „hör på den pysen! Vet du inte att den starkare alltid har rätt, och därför har jag rättighet att äta upp dig!“

Men Putte stod orörlig och stirrade bara på Nalle; han tyckte om hans bruna ögon, de voro icke elaka, och han tyckte sig ha sett dylika ögon en gång förr. Nalle såg också forskande på Putte, slutligen sade han:

„Du har besynnerliga ögon, de likna så en liten gosses ögon, som jag engång sett“.

„Nej tänk“, sade Putte, „jag tycker mig också minnas att jag sett dina ögon, men jag kan icke påminna mig när eller var“.

Plötsligt begynte Nalle brumma vilt och gned sitt högra öra med sin klumpiga tass.

„Brrr, brrr“, skrek han, „det usla biet sitter ännu kvar i mitt öra! Hu, vad det stinger mig“.

„Hur har biet kommit i ditt öra“, frågade Putte deltagande“..

„Jag var där nere i bondens bigård och snaskade honung, och det gemena biet kröp då in i mitt öra“, svarade Nalle.

„Låt mig se, om jag kan hjälpa dig, ty med dina tassar får du aldrig ut det ur örat“. –

„Så kom då fort“, röt björnen, „men gör mig icke illa, ty då river jag dig i små bitar“.

„Jag skall bjuda till“, sade Putte, hoppade upp på en sten, stack sina små fingrar in i björnens öra och drog ut biet livslevande.

„Stackars lilla kräk“, sade Putte, „flyg nu hem till din kupa“.

Men björnen röt:

„Hit med uslingen, som stungit mig, att jag får bita ihjäl den!“

„Nej, kära Nalle, biet får flyga, ty då du snaskade dess honung, hade det rättighet att försvara sig“. —

Med dessa ord släppte Putte biet, som glatt flög sin kos. Men Nalle brummade:

„Du är mig en underlig pys, som vågar trotsa själva Nalle. Jag skulle icke låta dig gå med livet, om du inte hade de där besynnerliga ögonen, som jag tycker mig ha sett förut. För att visa dig att Nalle icke är så elak, som du kanske tror, vill jag till och med anförtro dig något, som kan vara dig till nytta. Ser du, jag sade dig att det var bara skräp och barnsligt prat att tro på lyckoörten men — — — det är det ändå icke. Lyckoörten finnes här i skogen, men endast ett barn med rent hjärta kan vinna den. Lyckoörten växer i feén Felicitas' trädgård, som är så skön som paradisets lustgård, men in i den lustgården får ingen annan komma än den, som har ett rent hjärta. Den som beträder den med orent hjärta, förgås genast. Du ser mig ut att ha ett sådant där hjärta, då du vågar allt för att frälsa dina bröder. Därför vill jag, grymme Nalle, nu också engång vara godhjärtad och visa dig vägen till lyckans tempel, där Felicitas bor. Du är trött, ser jag, sätt dig på min rygg, så skall jag bära dig!“

Putte hoppade förtroendefullt upp på björnens rygg, och denne lunkade af öfver stockar och stenar, till dess de nått bergets högsta punkt. Här lät Nalle Putte stiga av och vi-

sade honom en liten gångstig, som skulle föra honom till lyckans tempel. Putte tackade Nalle och klappade honom vänligt; han kysste honom t. o. m. på nosen, och när han såg in i de bruna ögonen stodo två stora tårar i dem.

„Glöm icke bort stackars Nalle, när du funnit lyckoörten“, bad björnen vemodigt.

„Det gör jag aldrig“, svarade Putte och slog sina små armar om Nalles lurviga hals, och så skildes de åt som goda vänner.

Putte gick vidare på den smala stigen. Det led emot aftonen, och solen sjönk allt mer. Putte undrade huru han skulle finna vägen i mörka natten, men han var så ivrig att komma till målet, att han icke alls kände någon rädsla. just då solen gått ned och mörkret begynte falla på, stod han vid porten till en härlig lustgård, i vilken ett skimrande tempel af alabaster och silver reste sig. Vid dörren stod en skön kvinna i skinande vit dräkt. I handen höll hon en blomma, som strålade så härligt, att man icke saknade solens ljus. Fén Felicitas, ty det var hon själv, kom emot Putte, tog honom vid handen och förde honom in i templet. Här satte hon sig på en hög guldstol och lät Putte sätta sig på en silverpall vid hennes fötter. Hon lade smekande handen på hans huvud och sade:

„Putte-lill, jag vet, att du vandrat hit på människokärlekens besvärliga, farliga väg, och jag vet äfven att du söker lyckoörten, som växer i min trädgård. Jag vill också giva dig den, om du bara kan säga mig vartill du behöver den — om du tänker använda den blott till din egen fördel eller till dina medmänniskors lycka? Säg mig det uppriktigt, Putte-lill!“

Féns röst klingade så ljuv, så öm, att Putte, som aldrig hört annat än häxans besvärjelser, blef rörd till tårar. Förtroendefullt lade han sitt lockiga hufvud på féns knä och snyftade sakta.

„Hvarför gråter du, Putte-lill, nu då du kommit till målet och kan få lyckoörten?“

„Ack“, snyftade Putte, „jag har ännu aldrig varit så lycklig, som jag nu är, aldrig, aldrig – jag gråter bara för att jag är så glad, ty om jag nu kan få lyckoörten, så kan jag ju med den frälsa mina bröder“.

„Bra“, sade fén, „om du sökt lyckoörten för att frälsa dina bröder och icke för egen vinning, skall du få den och dessutom vill jag tala om för dig din egen levnadssaga“.

Putte såg förvånad på fén, och hon fortsatte:

„När du var en liten, liten pys och ännu låg i vaggan, förlorade du dina föräldrar. Dina fyra äldre bröder voro unga och oförståndiga och tänkte endast på att vinna rikedom, makt och ära. När häxan Miasma märkte detta, kom hon till dem och frestade dem med löftet att genom en trolldryck skaffa dem allt vad de önskade, om de blott som ersättning därför gåve henne dig Putte-lill. Häxan behövde nämligen ett oskyldigt barn, som rörde om trolldrycken, medan den kokade i kitteln, och när dina bröder sålt dig åt henne, förtrollade hon dig, så att du alltid skulle förbli ett litet barn, för att kunna tjäna henne. Men hon visste icke att det är barnen, som fått löfte om att komma in i Paradiset, ty hade hon vetat det, skulle hon icke skänkt dig en evig barndom“.

„Är jag då nu i Paradiset“, frågade Putte.

„Nej, mitt barn“, svarade fén, „Paradiset måste du ännu söka, ty här finner du det icke. – Men du vill väl veta, vad det blev av dina bröder? De gingo ut i världen och sökte vinna makt, ära och rikedom för att därigenom finna lyckoörten och komma in i Paradiset redan här på jorden, men de funno aldrig den verkliga lyckoörten, ty de sökte lyckan blott för sig själva. Allt mer togo tyrannerna Egennytta och Självviskhet dem till fånga; de blevo dagligen grymmare emot varandra, till dess de slutligen glömde att de voro människor och förvandlades till djur“.

„Mina stackars bröder“, ropade Putte, „var äro de, de måste frälsas! Goda fe, gif mig lyckoörten, jag skall bara använda den till mina bröders frälsning“.

„Här ger jag dig den, min kära, lilla Putte, gå nu samma väg tillbaka som du kommit hit, och du skall finna dina bröder“.

„Men säg mig ändå vilka mina bröder äro, att jag ej tar miste!“ bad Putte.

„Dina bröder äro de varelser, vilka du visat kärlek och barmhärtighet“.

„Det har jag ju aldrig gjort, jag fattiga, lilla Putte, jag har aldrig visat barmhärtighet mot någon, jag kan således icke igenkänna dem därpå“.

Ett himmelskt leende for över féns läppar.

„Var lugn, Putte-lill, du finner dem nog! — — — — Men — — lyss hvad är det?“

Ett förfärligt tjut och rytande hördes på afstånd.

„Skynda, Putte, tag lyckoörten och flyg till dina bröder, de hålla på att slita varandra i stycken!“

Putte tog blomman och lyftad på osynliga vingar flög han åt det håll, därifrån de hemska ljuden hördes. Snart stod han framför fyra varelser, som rasande angrepo varandra. Han igenkände i dem de djur han mött på sin vandring, räven, hunden, draken och björnen. Med ett språng stod han midt emellan de kämpande, sträckte ut sin lilla hand, som höll lyckoörten och vidrörde vart och ett af djuren. Plötsligt voro de alla fyra försvunna, och i deras ställe stodo där fyra ståtliga män: en bonde, en arbetare, en borgare och en riddare. De sågo förvånad på hvarandra, som om de vaknat ifrån en lång sömn och de sågo med undran på Putte, ty även han var förvandlad. I stället för den lille Putte stod där nu en fullvuxen man, som icke mer höll lyckoörten i sin hand, utan en stor vit bok på vars pärm i guldskrift stod tryckt: “Människokärlek“.

Bröderna omfamnade varandra och tackade av allt hjärta

Putte, som frälst dem ifrån själviskheten, hatet och djuriskheten. Förvånade sågo de sig omkring, och se – hela trakten var förändrad till en skön lustgård med svala vattusprång, blommiga ängar, gröna lunder och härliga fruktträd.

„Äro vi nu i Paradiset?“ frågade bröderna.

Men den forne Putte-lill slog upp den stora boken och läste på första sidan:

„Älska din nästa såsom dig själv!“

Och han vände bladet och läste vidare:

„Sök ej himlen där uppe i det blå, där stjärnan lyser och där solen flammar sök himlen i din egen själ! Paradiset är ett rent hjärta“.

HUR DET VAR I SKOLAN.

Av FANNY HULT, ill. av HANNA CEDERHOLM.

En skolgosse — lilla Sven uttalade orden för sig själv långsamt och med eftertryck och log därvid så att ögonen glittrade liksom i solsken. Första dagen i skolan — å, så märkvärdig och rolig den varit! Och varenda dag härefter — utom när det är lov, förstås — skall han få gå dit igen och vara tillsammans med de glada kamraterna. Det var lockande framtidsutsikter för lilla Sven, och han gjorde ett högt skutt på mattan i vardagsrummet, just som mamma kom in bärande ett fat med rosiga äpplen.

„Kom och sätt dig här min gosse", sade hon, gjorde det bekvämt med en kudde i soffhörnet och ställde fatet med äpplena på bordet bredvid buketten av höstblommor.

„Mamma, jag är inte *liten* mer" — det var förebråelse i tonen, men solglittret dröjde kvar i ögat.

Sven rätade på ryggen, höjde sig på tårna, och trubbnäsan pekade rätt upp mot den gula listen, som bildade en avslutning på väggens gröna fält. „Vet du, jag är längre än flere *skolkamrater.*"

„Tycker du inte att det var trevligt i skolan med de gröna pulpeterna och borden, den stora kartan och skrivtavlan och bilderna på väggarna?"

„Å, vad det är roligt att gå i skola och få vara tillsammans med kamrater!"

„När jag ser dig så glad och förtjust, min lilla — min stora — gosse, kommer jag ihåg huru lycklig jag själv kände mig, då jag fick börja gå i skola", sade mamma och slätade Svens mörka hår.

„Snälla mamma, berätta hur det var", bad Sven bevekande och lutade sig mot henne.

„Skall jag verkligen göra det? — Nå ja, jag får väl lov, eftersom du ber så vackert."

— — — „När jag tänker tillbaka på den tiden, då jag var så gammal som du och började gå i skola, ser jag för mig småstaden, min barndomsstad. Den låg nedanför en skogklädd höjd, alldeles invid sjöstranden. Bland alla de små, låga trähusen reste sig den vitrappade stenkyrkan — domkyrkan — hög och allvarlig. Ensam stod den där, också träden höllo sig vördnadsfullt ett stycke ifrån, närmast omkring blott sand med litet torftigt gräs här och där. Bredvid „kyrkbacken" låg esplanaden med sina vackra vitstammiga björkar. Vi bodde alldeles nära kyrkan, och vägen till skolan gick genom esplanaden. Så vidare ett stycke längs „Drottninggatan", som den hette i min barndom, nu heter den „Landshövdinggatan". Det var den ståtligaste gatan i staden, tyckte jag; på ena sidan av den stodo härligt vackra björkar.

Huset, där tant Edith hade sin skola, låg i hörnet

av Drottninggatan och en smal gränd. Genom en port mot gränden kommo vi in på skolgården. Framför förstukvisten funnos blomsterrabatter med blommande rosor och astrar, längre borta bärbuskar o. a. och invid planket mot angränsande gård ett stort äppleträd med en rikedom av små, gröna äpplen. — Ja, de liknade inte alls dem, som vi ha här, dessa vackra och goda — tag dig ett äpple, Sven — men när vi om hösten hittade av de ättiksura frukterna på marken under trädet, smakade de oss utmärkt. Ser du, äpplen voro i min barndom en sällsynt raritet där uppe.

I den lilla förstukvisten funnos blommor, och inne i skolrummet stod kruka vid kruka på fönsterbrädena. Jag har ett minne av spirande, späda brunröda och ljusgröna rosenskott i solsken om våren och fina doftande, utslagna rosor — vita, skära, gula, mörkröda. Tant Edith var en stor blomstervän, och hennes vackra rosor voro omtalade i hela staden. De rosorna hade visst en stor andel i att skolan blef mig så kär. Färg och doft och glans gjöto de över dess värld".

„Men hur var det eljes i skolan, mamma", inföll Sven, då mor gjorde ett uppehåll i berättelsen.

„Ja — nu skall du få höra. Skolrummet var tämligen stort; det gick tvärs igenom huset och hade två fönster åt Drottninggatan och ett åt gränden. Vi sutto kring två långa bord. Emellan dem fanns rum för oss att leka under rasterna. Vid det ena bordet placerades de barn, som redan kunde läsa „innantill"; där fick också jag min plats och just bredvid tant Edith, som satt vid ena bordsändan. — Å, hur jag tyckte det var roligt att sitta där bland kamraterna och att få läsa högt, när turen kom till mig. Allt emellan måste jag dock titta ett litet tag på tant Edith, hon hade så goda och kloka ögon, och det låg liksom sol över hela ansiktet.

Vid väggen mitt emot stod ett högt, klumpigt brun-

målat klockskåp. Strängt och bestämt såg det ned på oss, obevekligt för varje önskan, ingen misskund kunde vi hoppas på; läste vi än det allra mest intressanta stycke under timmen eller höllo på med den underbarast roliga lek under kvarten — tvärt avbröts alltsammans av dess bestämda slag, av dess befallande pekande på *kvart över*. Jag fattades genast vid mitt första inträde i skolan av en ofantlig respekt för det mäktiga klockskåpet; där var intet annat än att lyda, lyda ögonblickligen; det insåg jag genast. Men jag måste erkänna att jag för ingen del *gärna* lydde — den gamla såg så kall och likgiltig ut och så brun och så ful. Ibland kunde jag riktigt hata det gamla skåpet. Att lyda tant Edith var däremot en annan sak: en fröjd och en lycka. Och så tyckte också de flesta andra kamraterna.

Jag minns ännu så tydligt att vi första dagen i skolan dansade ringdanser under kvarterna, jag hade aldrig förr varit med om sådant och fann det väldigt roligt att svänga hurtigt omkring till de glada visorna: „Hej, säj", „Kom vännen" o. a. Alldeles förtjust över allt det roliga i skolan återvände jag hem — precis likasom du i dag.

De intressantaste ämnena i skolan voro i mitt tycke svenska — vi fingo läsa högt ur Topelii „Naturens bok" och senare lära oss verser utantill — samt biblisk historia. Underbara voro dessa berättelser om de gamla israeliterna; jag fördjupade mig i dem, och det förefaller mig nästan som om det varit i går jag med sådan iver läste om Josefs märkvärdiga öden, och jag känner ännu samma varma medlidande som då för den lilla Moses moder, som, när hon för den egyptiska Faraos grymhets skull icke mera kunde hålla barnet hos sig, lade det i en kista af rör och satte ned den i vassen vid stranden af älven — jag *såg* den höga vassen och en skymt af kistan där inne, den lille grät

— — Ett stycke ifrån stod systern för att se huru det skulle gå med honom. Då kom Faraos dotter — en vacker prinsessa i skir, vit klädnad — till älven för att bada, och då hon fick se kistan i vassen, sände hon en af sina tärnor för att hämta den. När hon nu öppnade kistan, fick hon se barnet, som låg där och grät, och hennes hjärta rördes. Systern trädde i detsamma fram och erbjöd sig att hämta en vårdarinna för barnet. Och hon gick och kallade barnets moder. — Vilken fröjd!

Jag tror att vi i allmänhet voro flitiga och snälla i tant Ediths skola. Men en gosse fanns likväl, som ställde till mycket besvär. Han hette Nisse. Jag kommer ihåg att han ofta brukade reta oss flickor och vara stygg emot oss. Värst af allt var, då han ryckte oss i flätan. Plötsligt rusade han fram från ett gömställe eller ock kom han sakta smygande efter oss, då vi gingo hem från skolan och ryckte oss häftigt i flätan de flesta av oss hade två långa flätor hängande ned på ryggen, så att han behändigt fick ett stadigt tag— å, så ondt det gjorde, alldeles som om håret slitits af med detsamma. Pilsnabbt försvann han därpå ur vår åsyn. — En gång hände — vad som gaf anledning därtill minns jag inte mera — (vem kunde väl heller komma ihåg Nisses oräkneliga odygder) att han fick utstå skolans strängaste straff: att stå i skamvrån. Den dagen gjorde Nisse intet ont mera, vi fingo vara i fred för vår plågoande. Jag tror att jag inte under hela min barndom varit så ledsen på någon som på Nisse. Hur nedrigt att gömma sig för att kunna göra andra illa och att när illdådet utförts rädda sig undan! Hans skadeglada skratt vid sådana tillfällen ljuder ännu i mina öron. Elakhetens hårda skratt var det.

Ibland fingo våra dockor följa med till skolan; de skulle väl ock lära sig något. Ovisst är dock hur det

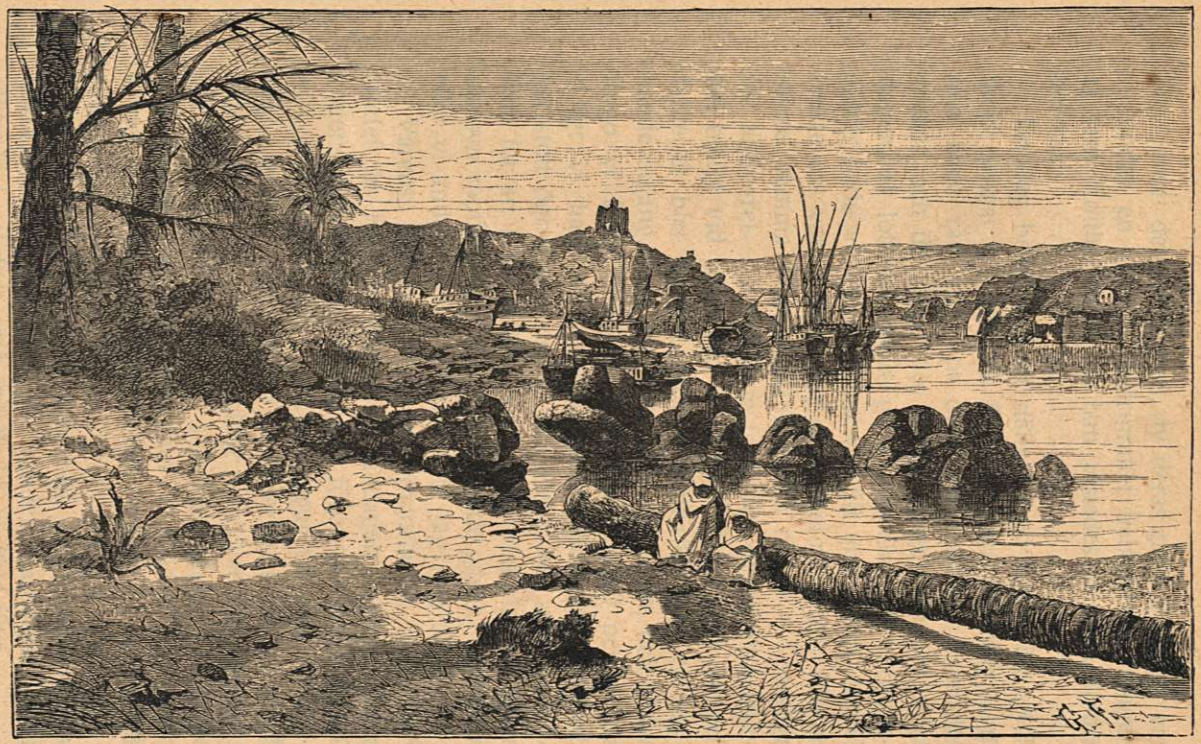

NILFLODEN.

ИЛЛЮЗИЯ

blev med den lärdomen, ty deras plats i skolan var — under en säng. Skolrummet beboddes nämligen af tant Ediths bror, då han vistades hemma under ferierna.

En dag beslöto vi att ställa till ett lotteri för att få ihop pengar till en bok åt en af våra kamrater, som inte hade råd att köpa den. Med all iver samlades vinster, och de förvarades under sängen till den stora dagen, då lotteriet skulle gå av stapeln. Af våra föräldrar hade vi fått *10 penni* var till vinstinköp, och vi tyckte oss vara i besittning af en hel rikedom. För en större summa köptes blanka, små ringar — passliga för lillfingret — i närmaste bod, där de erhöllos mycket billigt vid „partiköp"; de voro våra finaste vinster. Lotteriet blef mycket lyckat. Lotterna hade en strykande åtgång, våra föräldrar köpte av dem, och själva fingo vi åter för detta ändamål hela 10 penni. Så roligt vi hade med denna lotteritillställning, och vill ket stolt ögonblick, när vi alla klevo in i stadens boklåda för att köpa boken och vår kamrat med strålande uppsyn mottog den väl inpaketterade gåvan! Om hon eller vi andra voro lyckligare, kan jag inte säga.

Vårens ankomst sker helt annorlunda där inne i landet än här vid kusten. Ena dagen kunde vi hava vinter med köld och snö, den följande värmande sol och strida vårbäckar — ett par dagar till och allt skiftade i grönt. Länge fingo vi visserligen där vänta på våren, men när den en gång kom, var den oändligt givmild och frikostig med sina rika gåvor: värmande sol, grönskande löv, blommor i lunder och snår. I rask frammarsch sker vårens intåg vid Kallavesis stränder.

Nu var våren alltså kommen, björkarna lövades, lärkorna sjöngo i den blå rymden, fjärdarnas vågor glittrade i solglans, och nu skulle *majfest* firas.

Majföreningen var stiftad efter *Zachris Topelius'* idé; den avsåg att skydda särskildt våra sångfåglar; varje medlem skulle avgiva löftet att icke göra dem något illa och att efter sin förmåga värna dem. Vi hörde alla till majföreningen och hade erhållit vårt medlemsmärke, en näpen liten svala av metall, att bära på oss vid majfesten.

Jag minns ännu tydligt valet av majkung och majdrottning i skolan. Först valde vi majdrottning; var och en skref på en valsedel namnet på den som han eller hon helst önskade till majdrottning och lämnade sedan röstsedeln till tant Edith. Jag röstade på min bästa vän, Bertha. Du kan ej tro huru förvånad jag blev när tant Edith läste upp den ena valsedeln efter den andra med mitt namn och förkunnade att jag var vald till skolans majdrottning – jag trodde rent af att det var en dröm alltsammans. Vid valet av majkung stod namnet „Matti" på alla sedlar, och de voro precis lika många som vi. Hvarför skulle inte Matti skriva sitt eget namn på sedeln, när han så gärna ville bli kung, och när alla andra tyckte att han passade till det?

Ja majfesten! Ett långt tåg av barn drog då under sång ut till den härliga „Prästgårdsudden" eller „Väinölänniemi" — flickorna i ljusa klädningar, gossarna i hälgdagsdräkt. Varje skola hade sin majkung eller sin majdrottning, vi små både kung och drottning i spetsen, och kungarna buro en flagga och drottningarna en spira. Vår kung var grannare än de andra där han gick rak och stolt i främsta ledet, ty enligt sin egen innerliga önskan hade han *eldröra revärer på byxorna.* Jag minns att jag var klädd i helvitt med litet vårlöv till och att min förgyllda spira glänste i solen.

Ljusa och fina stodo Prästgårdsuddens björkar vid

sidan av vägen, som vi gingo, för att komma fram till den stora öppna platsen mitt på udden. Kan det väl någonstädes i världen finnas en lämpligare och vackrare plats för en friluftsfest än denna en härlig solskensdag? Den stora, jämna gräsplanen för lek och dans, de små trädgrupperna på dess sidor erbjudande skugga och särdeles lämpliga platser för intagande av förfriskningar, skogen invid och Kallavesis glittrande vatten å ömse sidor — —. Jag har minnet av sång, tal om vårens härlighet och om majföreningens syfte — en grönkransad, blomsterprydd talarstol var rest på den sidan av planen, där skogen tog vid — ringdanser, glada lekar, guldgult mjöd, bruna pepparkakor, ett stort hallå och mycket sökande för att få rätt på alla, när hemfärden skulle anträdas. Det var nog ingen lätt sak för lärare och lärarinnor att samla oss alla i ordnade led för återtåget; vi voro ju yra och muntra som kalvar, när de första gången sluppit ut på vårbete. Slutligen satte sig det långa tåget i gång mot hemmet i den varma, doftande vårkvällen. Under färden genom staden gjordes ett uppehåll på den stora, öppna platsen utanför biskopens hus — han stod själv i fönstret — och vi stämde upp sånger för honom, vi ville glädja honom, som var gammal och sjuk. Tonerna av „Vårt land", såsom vi då, hänförda av varma vårkänslor, sjöngo den kära sången, ljuda ännu i mina öron:

„Din blomning, sluten än i knopp,
Skall mogna ur sitt tvång;
Se ur vår kärlek skall gå opp
Ditt ljus, din glans, din fröjd, ditt hopp,
Och högre klinga skall en gång
Vår fosterländska sång."

„Ja, nu har du fått höra huru det var, när mamma gick i skola.“

„Tack, men jag skulle så gärna vilja höra mer.“

„Kanske en annan gång, nu ha vi haft en lång pratstund. Tänk, kära vän, i morgon skall du ju själv i skolan.“

„Ja, i morgon får jag igen gå till skolan. Hurra-a!“

KUOPIO.

Huru Nisses julklappar sågo ut om påsken.

Av MARIA NYSTRÖM, ill. av ALEX. FEDERLEY.

En munter fyr lill Nisse är,
En fröjd för far och moder kär.
Julbockens gunstling är han ock,
Får mången klapp af julebock —
Rätt mången sak, så fin och rar —
Men ack! vid påsktid – hvad är kvar?

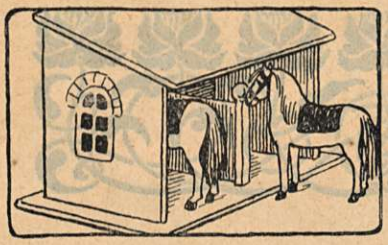
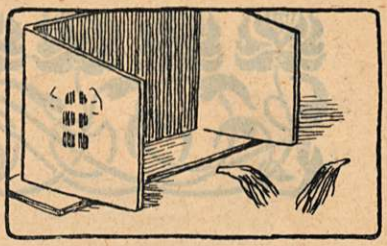

Han fick ett stall med hästars par,
Af dem blott svansar finnas kvar.

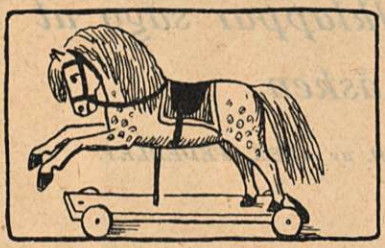
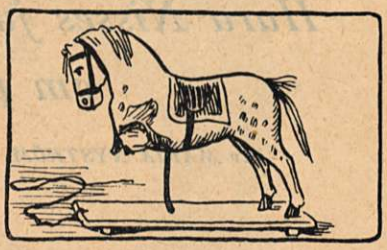

Ännu en annan ståtlig häst
Han fick, af dem, som springa bäst.
Han ville se om den åt hö,
Då höll den genast på att dö.
Med ålskinn blef den lappad visst,
Men tvenne ben den ändå mist.

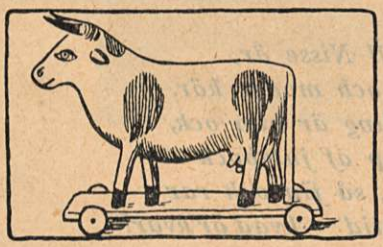

En ko, så fet att se uppå,
Han spräckte strax i halvor två.

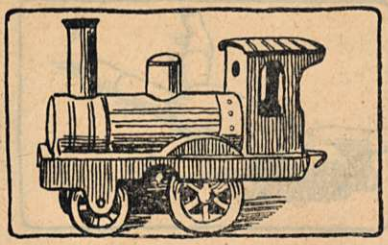

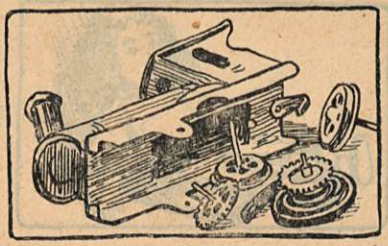

Lokomotivet, som han fick,
Det genast uti spillror gick.
När han blott ville titta på
Hur' av sig självt det kunde gå,

En noaksark han fick, men ack!
Av den finns endast Noaks frack.

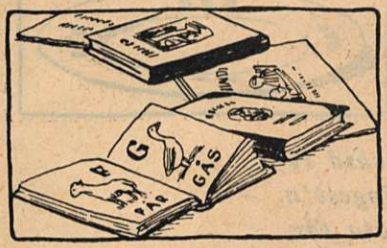

Av bilderböckers långa rad
Vi se blott några lösa blad.

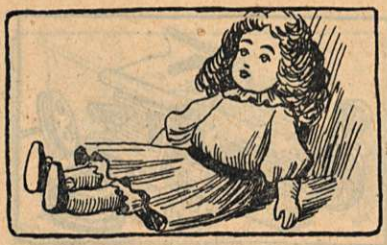

En docka, fin och söt och rar,
Båd' kjol och blus re'n tappat har.

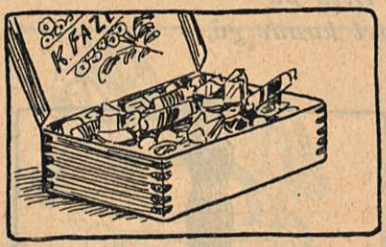

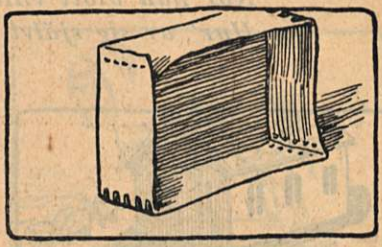

Av karamellen som han fick,
Ej synes mer den minsta prick.

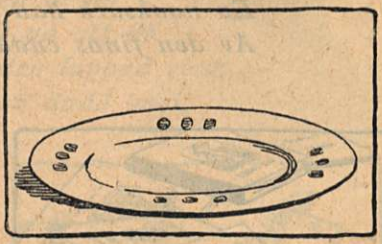

Och pepparkakan också re'n
I magen hamnat längese'n. –
Men julbocken förlåta får,
Ty Nisse är blott fyra år.

LILIUS & HERTZBERG
HELSINGFORS :: 1908